

ALZHEIMERCATALUNYA

Tu decideixes. La demència no.

UNIVERSITY of
BRADFORD

School of Dementia Studies

Dementia Care Mapping

Un instrument d'observació i valoració
de la qualitat assistencial.

¿Què es el Dementia Care Mapping?

El Dementia Care Mapping (DCM) ofereix un mètode per identificar la excel·lència de l'atenció des del punt de vista de la persona amb demència receptora d'aquesta atenció.

Aquest instrument intenta mesurar elements tant de la qualitat de vida com de la qualitat de l'atenció. Originalment pensat per la pràctica assistencial, l'objectiu principal és transformar la cultura organitzativa d'un centre assistencial a un model d'Atenció Centrada en la Persona i capacitar als seus equips mitjançant un programa de millora continuada de la qualitat.

El mètode i el seu sistema de codificació es van desenvolupar originalment a partir de moltes hores d'observació etològiques en residències, centres hospitalaris i centres de dia del Regne Unit (Kitwood y Bredin, 1994). És un conjunt d'eines d'observació que s'uneixen en un instrument pel desenvolupament de les pràctiques d'Atenció Centrada en la Persona i també es fa servir per a la investigació. D'aquesta manera, el Dementia Care Mapping és tant un instrument de procés organitzatiu, com un instrument de valoració

Practicabilitat del Dementia Care Mapping

Com poden utilitzar-se les dades d'una avaluació en Dementia Care Mapping?

El Dementia Care Mapping pot utilitzar-se per a millorar la qualitat de la pràctica assistencial centrada en les persones a diferents nivells

➤ **Plans d'atenció individualitzada**

Resulta prou apte per millorar el benestar i la qualitat de vida de les persones amb demència en el nivell de l'elaboració de plans d'atenció individualitzada.

L'anàlisi dels mapes de cada individu ens forneix informació sobre com optimitzar el benestar d'una persona al llarg del dia. Les petites coses que provoquen alegria o angoixa i que és fàcil passar per alt en contextos d'atenció generalitzada, es fan paleses durant el procés de mapar. Aquest es pot elaborar de tal manera que garanteixi a les persones de tenir l'oportunitat d'experimentar el benestar més sovint.

➤ **Organització de l'atenció**

En el nivell del grup, per exemple, en la gestió d'una unitat hospitalària o una residència, el Dementia Care Mapping pot fer-se servir per millorar l'organització de l'atenció en la direcció d'un enfocament més centrat en les persones i menys en les tasques. Una anàlisi d'alguns dels moments clau de la vida quotidiana —les hores dels àpats, les sessions d'activitats o els canvis de torn— sovint ens indica la mena de modificacions que convé fer per millorar els nivells de benestar de tot el grup d'usuaris del servei. Gestió de recursos i formació de personal.

En el nivell de l'organització dels centres assistencials, les dades del Dementia Care Mapping poden facilitar la presa de decisions en relació amb les destreses i els coneixements necessaris i la formació del personal. El Dementia Care Mapping ens dona informació sobre el tipus de destreses que fomenten el benestar i, per tant, pot resultar molt útil en el moment de definir perfils i programes de formació del personal ajustats a les necessitats del centre a partir d'exemples específics d'experiències viscudes en el propi centre.

➤ **Seguiment dels canvis i elaboració d'informes**

El valor afegit del Dementia Care Mapping és que pot fer servir també per fer el seguiment dels diferents canvis en tots aquests nivells i avaluar així si aquests canvis han tingut algun

efecte. Les dades del DCM poden analitzar-se a fi de fer el seguiment dels canvis tant a nivell de l'individu com a nivell del centre. En el Regne Unit, diferents consells reguladors han citat el Dementia Care Mapping com a exemple de pràctica a seguir.

Les dades del DCM també poden resultar molt útils en el procés d'elaboració d'informes per part dels serveis d'inspecció o altres organismes similars. No cal oblidar, però, que aquestes dades són susceptibles de canviar i que és important mantenir la confidencialitat dels participants i dels equips mapats. Els informes externs només haurien de fer ús de dades degudament estructurades per tal d'evitar que els diferents centres no puguin ser identificats a través dels resultats en Dementia Care Mapping.

Objectius

➤ Els objectius generals del curs bàsic són

- ✓ Facilitar la presa de decisions per millorar l'atenció assistencial a nivell individual i grupal
- ✓ Reconèixer què oscil·lacions es produeixen en els nivells de benestar i malestar de grups i individus al llarg del dia
- ✓ Identificar com passen el temps les persones amb demència i quina relació té això amb el benestar i el malestar relatiu
- ✓ Valorar quines actituds del personal fomenten l'atenció centrada en la persona i quins la debiliten
- ✓ Capacitar els participants d'un instrument de valoració que els permeti reconèixer la interdependència entre la qualitat de l'atenció i la qualitat de vida relativa de les persones amb demència, d'acord amb els paràmetres de l'atenció centrada en la persona
- ✓ Dotar els participants de valors que els ajudaran a elaborar plans d'atenció individualitzats, de manera que puguin millorar la qualitat de vida a les persones que pateixen demència.
- ✓ Capacitar, a través de les anàlisis dels diferents tipus de dades del DCM, de reconèixer una perspectiva equilibrada de l'atenció que s'ofereix al centre:
  - Dades sobre la Categoria del Comportament
  - Dades sobre l'Estat d'ànim i implicació
  - Detractors personals
  - Potenciadors personals
  - Altres observacions rellevants

Docents

Josep Vila i Miravent,

Llicenciat en psicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, Master en gerontologia clínica per la Universitat del Sud de Califòrnia, Los Angeles, USA i Master en teràpia sistémico- familiar per la Universitat Autònoma de Barcelona. Del 1995 al 2002 ha treballat a l'obra social de Caixa Terrassa com a psicòleg clínic en la residència assistida per a persones grans i la unitat i centre de dia específic per a persones amb demència. Des de l'any 1995 és col·laborador en diversos projectes de suport a les famílies de la Fundació Alzheimer Catalunya. Del 2002 al 2007, ha estat el responsable dels programes de gent gran d'IPSS (Institut per a la promoció social i de la salut) i ha estat el director tècnic de la residència i centre de dia La Sagrera (Barcelona) d'ICASS.

Des del 2008, és el responsable del Servei de teràpia de família i de l'àrea de gestió de coneixement d'Alzheimer Catalunya Fundació i professor associat del departament de psicologia evolutiva i de l'educació. Facultat de psicologia de la Universitat de Barcelona. És formador certificat en Dementia Care Mapping per la Universitat de Bradford, Regne Unit

Elena Fernández Gamarra,

Llicenciada en psicologia per a la Universitat de Barcelona i Màster en gerontologia clínica per la Universitat del Sud de Califòrnia, Los Angeles, USA. Postgrau en Direcció d'empreses per EADA, Barcelona, a l'any 2004. Ha participat en seminaris experiencials "autoritat, lideratge i management".

Des del 1998 al 2000 ha treballat com a psicòloga en un centre residencial. Des del 1998 col·labora en diversos projectes d'Alzheimer Catalunya i des del 2000 n'és la seva directora. Actualment desenvolupa la direcció estratègica. Les tasques realitzades a la Fundació han estat la coordinació i conducció de grups de suport per a famílies, formació de professionals i familiars, i desenvolupament del programa per a persones amb demència sense família, Ajudar i Protegir. Formadora certificada en Dementia Care Mapping per la Universitat de Bradford i responsable de la implementació del DCM l'estat Espanyol. Experta en el model d'Atenció Centrada en la Persona, havent col·laborat en el desenvolupament d'organitzacions i equips de treball. Membre de la Xarxa Europea de Reminiscència.

Col·labora com a consultora en diverses organitzacions sense afany de lucre, en desenvolupament organitzacional i d'equips.

Annexes

DCM, l'eina de referència per treballar amb persones amb demència

El senyor Arnau està assegut a una taula del menjador de la residència L'Onada Deltebre. S'està menjant el primer plat del dinar i sembla que li agrada. L'Arnau pateix una demència i no és capaç de manifestar per si sol les seves preferències.

Per això està la Marta a prop seu, una mapadora (persona formada en DCM) del centre que porta des de primera hora del matí observant-lo i prenent notes de tot allò que li causa malestar i benestar, per elaborar després un mapa sobre ell.

El mapa és l'eina principal del Dementia Care Mapping (DCM), la metodologia d'observació intensiva i detallada a temps real que permet treballar amb persones amb demència que resideixen en entorns assistencials especialitzats. Per fer un mapa, la Marta ha de realitzar una observació d'unes 6 hores del resident, fixant-se i apuntant tots els detalls. Va fent anotacions cada 5 minuts sobre l'estat d'ànim i implicació del resident; així com també de quina ha estat l'activitat predominant durant aquest període.

Observa també si rep interaccions per part del personal que l'atén, les avalua i determina quina repercussió tenen damunt del resident. Amb tot aquest recull de dades i conductes, la Marta obté després un valor d'ànim-implicació-recull d'activitats..., que determinarà el grau de benestar que manifesta el senyor Arnau, i també permetrà establir les pautes d'actuació per enfrontar i gestionar l'evolució de la malaltia.

Exemples com aquest són els que van posar en comú la quarantena de professionals de L'Onada Serveis, molts d'ells de centres de les Terres de l'Ebre, que va assistir dimarts a Tarragona a una formació exclusiva impartida per Alzheimer Catalunya Fundació, l'única organització a nivell estatal que té delegada la formació en DCM a professionals. Aquesta metodologia va ser desenvolupada per dos professors de la Universitat de Bradford (Regne Unit) a finals dels anys 80 i actualment es treballa amb ella a més de 15 països.

El DCM està pensat perquè les persones amb un deteriorament cognitiu que no poden expressar el que necessiten o com se senten, se'ls pugui proporcionar un millor nivell de benestar mitjançant l'observació. Marta Arlandes fa 3 anys que és mapadora a L'Onada Deltebre i reconeix que és una experiència que "omple com a persona" perquè li permet posar-se a la pell del resident i apropar-se a ell a través de la vida emocional. El DCM és una "eina transversal que funciona independent del grau de deteriorament de la persona", tal com defineix Elena Fernández, encarregada de formació i consultoria d'Alzheimer Catalunya, on és l'equip qui "es mou al voltant de la persona, fixant-se en ella i en el seu context, no en la demència".

Amb aquest enfocament, el DCM s'usa com a directriu en el desenvolupament de l'atenció centrada en la persona, una nova perspectiva de treball implantada a tots els centres de L'Onada que valora de forma prioritària a les persones, intentant que desenvolupin de la manera més autònoma possible el seu projecte de vida i procurant obtenir sempre el seu benestar.

**Artícle publicat al "Diari mes ebre"
4 de març de 2016**